

Ambitiedocument Duurzaam Langedijk 'Oog voor morgen'

SEPTEMBER 2019

gemeente Langedijk

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	5
1.3	Proces	6
1.4	Randvoorwaarden	6
2	Energietransitie	7
2.1	Betekenis & doelstellingen	7
2.2	Stand van zaken	7
2.2.1	Energiebesparing	7
2.2.2	Energievraag duurzaam invullen	8
2.2.3	2035 CO ₂ -neutraal	8
2.3	Acties	9
3	Circulaire Economie	11
3.1	Betekenis & doelstellingen	11
3.2	Stand van zaken	12
3.3	Acties	13
4	Klimaatadaptatie & Biodiversiteit	14
4.1	Betekenis & doelstellingen	14
4.2	Stand van zaken	14
4.3	Acties	15
5	Vervolg	16
6	Bijlage 1	17
7	Bijlage 2	18
8	Bijlage 3	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het thema duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de huidige maatschappij, aangezien negatieve gevolgen van het menselijk handelen op de wereld steeds duidelijker worden. Klimaatverandering, luchtverontreiniging, en een groeiende berg afval zijn slechts een aantal van deze gevolgen. Redenen genoeg om hier aandacht aan te besteden in de gemeente Langedijk.

Het woord duurzaamheid kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. De meest gebruikte definitie is die van de VN-commissie Brundtland (1987): *“Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.”* Deze definitie geeft aan dat het van belang is om te focussen op de lange termijn en rekening te houden met toekomstige generaties.

Internationaal

De Verenigde Naties zijn het belangrijkste orgaan wat betreft de internationale samenwerking op het gebied van duurzaamheid. In 2015 zijn twee belangrijke agenda's vastgesteld: de [Global Goals](#) en het [Akkoord van Parijs](#). De Global Goals zijn de opvolgers van de Millenniumdoelen en zijn van kracht van 2016 tot 2030 (figuur 2). Langedijk is één van de 64 Global Goals-gemeenten en won in 2016 zelfs de prijs voor meest inspirerende Global Goals-gemeente. Dit document is voornamelijk van toepassing op de gemarkeerde doelen in figuur 2. Het akkoord van Parijs heeft als belangrijkste doelstelling dat de opwarming van de aarde niet meer dan 2 graden mag zijn, en dat ernaar gestreefd moet worden om dit te beperken tot 1,5 graad.

Figuur 1: de 17 Global Goals van de VN

Europa

Op Europees niveau wordt milieubeleid gevormd om bij te dragen aan de agenda's en doelstellingen van de VN. Europees beleid wordt geïmplementeerd in nationale wetgeving en vervolgens ingebed in regionale en lokale besluitvorming. De EU heeft in 2010 de [EU2020 strategie](#) voor de periode van

2010 tot 2020 gepresenteerd. Deze is gericht op duurzame ontwikkeling van werkgelegenheid, economie en het milieu. Wat betreft milieu zijn de volgende 20/20/20-doelstellingen vastgesteld:

- de uitstoot van broeikasgassen moet 20% lager zijn ten opzichte van 1990;
- de energie-efficiëntie moet 20% hoger zijn;
- 20% van de energie moet duurzaam worden opgewekt.

Nationaal

Het kabinet heeft met het nationale [Klimaatakkoord](#) een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% ten opzichte van 1990. Sinds 2018 hebben meer dan 100 partijen gewerkt aan een samenhangend pakket aan voorstellen waarmee dit CO₂-reductiedoel in 2030 gerealiseerd kan worden. Hiervoor zijn vijf sectortafels in het leven geroepen: elektriciteit; gebouwde omgeving; industrie; landbouw en landgebruik; mobiliteit. Voor ieder thema is een visie voor 2030 en 2050 gevormd, met de bijbehorende maatregelen die nodig zijn om dit te bereiken.

Langedijk

In het collegeprogramma 2018-2022 'De vaart in Langedijk' is duurzaamheid als een van de hoofdthema's benoemd. Zo wordt onder meer nagegaan op welke wijze de gemeente kan bijdragen aan de afspraken uit Klimaatakkoord. Voornamelijk op het gebied van de gebouwde omgeving en mobiliteit wordt het meeste van gemeenten verwacht. Hier zal dan ook de focus op liggen. Daarnaast heeft de gemeenteraad van Langedijk in juni 2019 de uitgangspunten van het strategische raadsthema (SRT) 'Duurzaamheid/Energie' vastgesteld (zie kader). Hiermee heeft de raad kaders meegegeven voor de uitvoering van bestaand beleid en de ontwikkeling van nieuw beleid.

Ambities en procesafspraken SRT Duurzaamheid en Energie:

- In 2019 starten met het in kaart brengen en plukken van 'laaghangend fruit'
- Actieve betrokkenheid bij de nog op te stellen Regionale Energie Strategie (RES)
- Energietransitie een prominente plek te geven in de nog op te stellen omgevingsvisie
- De energietransitie-opgave op integrale wijze op te pakken vanuit de 5 O's: overheid, ondernemers, onderwijs, onderzoek en ondernemende burger;
- Als gemeente volop aandacht te besteden aan het organiseren van burgerparticipatie en het creëren van draagvlak.

1.2 Doel

Het doel van dit document is om inzicht te geven in de opgaven waar we als gemeente voor staan en de belangrijke stappen die daarbij horen (het betreft geen uitputtend document). De opgaven zijn hiervoor ingedeeld in drie pijlers:

1. Energietransitie
2. Circulaire Economie
3. Klimaatadaptatie & Biodiversiteit

Per pijler worden de doelstellingen op verschillende schaalniveaus geschetst en de betekenis van deze doelstellingen voor Langedijk. Vervolgens wordt aangegeven waar de gemeente staat ten aanzien van de doelstellingen. Op basis hiervan wordt een eerste inventarisatie van de concrete acties gegeven.

1.3 Proces

Omdat de ontwikkelingen elkaar snel opvolgen op het gebied van duurzaamheid, wordt er jaarlijks uitvoeringsagenda gemaakt. Deze agenda vormt het overzicht van de geplande projecten in het betreffende jaar, en aan welke doelstellingen deze bijdragen. Aan het einde van elk jaar wordt de uitvoeringsagenda geëvalueerd.

1.4 Randvoorwaarden

Voor een succesvolle uitvoering van de ambities op het gebied van duurzaamheid, zijn randvoorwaarden essentieel.

Haalbaarheid en betaalbaarheid

Het is van belang dat de ambities haalbaar en betaalbaar zijn, voor zowel de samenleving als de gemeente zelf. Deze randvoorwaarde heeft de VNG ook gesteld aan het Klimaatakkoord. Duurzaamheid kost echter niet per definitie altijd meer geld of capaciteit, veel ontwikkelingen gaan over een andere manier van werken. Een voorbeeld hiervan is het rekening houden met extreme neerslag bij de herinrichting van een straat, door een groenstrook aan te leggen. De kosten van duurzame materialen kunnen bij de aankoop hoger liggen. Maar doordat deze materialen langer mee gaan en goed te recycleren zijn, zijn de kosten over de gehele levensduur lager.

Communicatie

Vaak wordt het begrip duurzaamheid geassocieerd met iets wat ver weg en abstract is, waardoor het voor inwoners wellicht een ver-van-mijn-bed-show is. Dit document is de eerste stap in het concreter maken van het onderwerp duurzaamheid. Daarnaast zal er een communicatiestrategie opgesteld worden op basis van een ['koepelverhaal'](#). Dit koepelverhaal, of message house, is een instrument dat duidelijkheid en richting geeft aan de boodschap, terwijl de vorm daarvan flexibel blijft.

Samenwerking

De gestelde doelstellingen kunnen alleen behaald worden als er wordt samengewerkt op verschillende schaalniveaus. Regionale samenwerking tussen verschillende gemeentes is van belang, zodat niet iedere gemeente zelf het wiel hoeft uit te vinden. Daarnaast is samenwerking, met inwoners, ondernemers, onderwijs, maatschappelijke instellingen essentieel.

Meekoppelkansen

Binnen het thema duurzaamheid zijn meekoppelkansen belangrijk, dit zijn kansen om twee vliegen in één klap te slaan. Zo draagt bijvoorbeeld de winning van thermische energie uit oppervlaktewater bij aan een duurzame energievoorziening, maar ook aan een betere waterkwaliteit. Het onderzoeken van dit soort win-win situaties draagt bij aan het behalen van verschillende doelstellingen op het gebied van duurzaamheid.

2 Energietransitie

2.1 Betekenis & doelstellingen

De term energietransitie wordt gebruikt voor de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen. Fossiele brandstoffen zijn eindig en stoten broeikasgassen uit, duurzame energiebronnen zijn hernieuwbaar en minder schadelijk voor het milieu. De grootste opgave met betrekking tot de energietransitie is de overgang van het gebruik van aardgas voor het verwarmen van gebouwen (woningen, bedrijven, scholen) naar duurzame energiebronnen.. Deze overgang moet voor 2050 gerealiseerd zijn en is door het Rijk bij de gemeenten neergelegd. Om de energietransitie mogelijk te maken zijn twee ontwikkelingen van belang: energiebesparing, en de energievraag duurzaam invullen (duurzame energieopwekking). Door energiebesparing zijn minder fossiele brandstoffen nodig, en de energievraag die overblijft verkleint waardoor deze makkelijker op een duurzame manier ingevuld kan worden.

In 2013 heeft de gemeente een ambitieuze, lokale doelstelling vastgelegd die los staat van het Klimaatakkoord, namelijk om in 2035 als gemeente CO₂-neutraal te zijn (raadsbesluit 'Nota Langedijk CO₂-neutraal', 2013). De definitie van CO₂ neutraal is; *"binnen de gemeentegrenzen is de netto CO₂-uitstoot over een jaar gelijk aan nul doordat er geen gebruik wordt gemaakt van fossiele brandstoffen. De benodigde energie wordt binnen of buiten de gemeentegrenzen duurzaam opgewekt."* Deze lokale doelstelling is ambitieuzer dan de landelijke doelstelling. Door te werken aan deze doelstelling wordt dus ook voldaan aan de landelijke doelstellingen op het gebied van duurzame energieopwekking en energiebesparing.

2.2 Stand van zaken

2.2.1 Energiebesparing

Grote energiebesparing is te bereiken door de energievraag op gebouwniveau zoveel mogelijk te beperken. Hierbij is optimale isolatie de eerste stap, zodat er minder energie nodig is om de woning te verwarmen. Daarbij zijn de meeste alternatieven voor aardgas alleen effectief als gebouwen optimaal geïsoleerd zijn. Bewustwording en stimulatie van gebouwisolatie is dus een belangrijke eerste stap. Zoals het informeren van (met name) inwoners over subsidiemogelijkheden van derden voor verduurzaming.

Aardgasvrij

Voor de opgave aardgasvrij is via de VNG afgesproken dat gemeenten met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk eind 2021 een transitievisie warmte hebben opgesteld. Hierin wordt een tijdspad vastgelegd waarop wijken van het aardgas gaan. Voor wijken waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, worden ook de potentiële alternatieve energie infrastructures inzichtelijk gemaakt. Langedijk heeft op dit moment een concept transitievisie warmte gereed. Er wordt momenteel 14% duurzame warmte gebruikt in de gemeente (o.a. de wijken Mayersloot en Westerdel). Om het doel van een aardgasvrij Langedijk in 2050 te halen moet er gemiddeld jaarlijks 15.450 GigaJoule aan warmte op een duurzame manier worden opgewekt. Dit staat gelijk aan het aardgasvrij maken van 366 woningen per jaar. Op basis van de inventarisatie in de warmtevisie is de volgende stap om samen met bewoners en stakeholders een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar het aardgasvrij maken van de zogenaamde "voorkeurswijken". Voor dit onderzoek zijn subsidiemogelijkheden bij de provincie Noord-Holland.

BENG

Verder heeft het Rijk vastgesteld dat vanaf 1 juli 2020 alle nieuwbouw moet voldoen aan de eisen van een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG). Deze eisen hebben betrekking tot de energiebehoefte, energiegebruik en het aandeel hernieuwbare energie van een gebouw. De gemeente heeft bij de bouw van de nieuwe bedrijfsloods reeds aan deze BENG-eisen voldaan, vooruitlopend op de landelijke deadline. Hierbij is ervaring en kennis opgedaan die bij de toekomstige bouw van gebouwen van pas kan komen.

2.2.2 Energievraag duurzaam invullen

Ondanks energiebesparing, zal er nog altijd een energievraag resteren. Dit alles vraagt om een stevige groei van het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, zoals zonne-energie, omgevingswarmte, windenergie, biomassa of thermische energie uit afval- of oppervlakte water.

RES

De landelijke doelstelling hiervoor is om 35 TWh duurzame energie op land op te wekken. Hieraan wordt invulling gegeven door middel van de zogenaamde Regionale Energie Strategieën (RES). Hierin vertaalt iedere regio de landelijke afspraken naar regionaal niveau via regionale warmteplannen, energie-infrastructuurplannen en de opgave voor hernieuwbare energie opwekking. Deze strategie fungeert als bouwsteen voor de ruimtelijke inpassing van de duurzame energieopwekking. Tenslotte draagt deze bij aan de maatschappelijke acceptatie voor de energietransitie via bewustwording, kennisoverdracht en urgentiebesef bij inwoners. De eerste RES dient in 2021 gereed te zijn. Vervolgens dient er een vertaling te worden gemaakt naar het omgevingsbeleid. Op dit moment wordt in samenwerking met de regio de startnotitie voor de RES Noord Holland Noord opgesteld.

Mobiliteit

Met betrekking tot mobiliteit levert de overgang naar elektrisch vervoer een grotere vraag naar duurzame elektriciteit op. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat er in 2030 1,8 miljoen laadpalen beschikbaar zijn. Langedijk stimuleert deze ontwikkeling van elektrisch rijden. In samenwerking met [MRA-Elektrisch](#) bouwt Langedijk aan een oplaadnetwerk, en zijn er inmiddels 11 openbare laadpalen in de gemeente aanwezig. Voor de aanvragen zijn geen kosten verbonden aan het plaatsen van de laadpalen. Daarnaast worden er naar aanleiding van het Klimaatakkoord Regionale Mobiliteitsprogramma's opgestart, waarin wordt samengewerkt tussen provincie, gemeenten en het Rijk. In deze programma's zal gekeken worden op welke manier beleid veranderd kan worden, ter stimulering van schonere en slimmere mobiliteit.

2.2.3 2035 CO₂-neutraal

In 2013 is de doelstelling '2035 CO₂-neutraal' vastgesteld, en is er gekeken naar de verschillende manieren om dit te realiseren. Uit onderzoek is gebleken dat een CO₂-reductie van minimaal 40% ten opzichte van 2010 (reductie van 75.000 ton rekening houdend met de verwachte uitbreidingen en bevolkingsgroei) haalbaar en het meest realistisch is. Hiervoor is een energiebesparing van 30% en een duurzame energieopwekking van minimaal 20% nodig. Daarnaast is vastgesteld dat het restant aan CO₂ uitstoot dat vrijkomt door het (minimale) gebruik van fossiele brandstoffen gecompenseerd kan worden, bijvoorbeeld door de inkoop van groene stroom of groen gas.

In 2017 is opnieuw gekeken naar de stand van zaken wat betreft de CO₂-neutraal doelstelling. Tussen 2010 en 2017 is het energieverbruik met 14% afgenomen, en de CO₂ uitstoot met 12%. Dit is niet 1-op-1 gelijk aan elkaar, omdat de CO₂-uitstoot berekend wordt door de hoeveelheid verbruikte energie te vermenigvuldigen met een zogeheten emissiefactor. Deze factor representeert de

hoeveelheid CO₂ die vrijkomt bij het verbruik van een kubieke meter aardgas, een kilowattuur elektriciteit, een liter benzine, et cetera. Als deze trend van energiebesparing wordt doorgezet tot 2035 zal de benodigde 30% energiebesparing gehaald worden. Echter, het zal steeds moeilijker worden om energiebesparing te realiseren omdat het 'laaghangend fruit' eerst wordt geplukt. Ditzelfde besparingspercentage per jaar zal dus een steeds intensievere inzet vergen.

Het percentage duurzame energieopwekking steeg in de periode 2010-2017 van 2,5% naar 5%. Hier ligt dus nog een flinke uitdaging voor de gemeente. Een eerste stap wordt gezet in 2019 door de plaatsing van zonnepanelen op de sportaccommodaties die in eigendom zijn van de gemeente. Ook is naast de RES een zonneweidevisie in voorbereiding waarin advies wordt gegeven over onderzoeksgebieden die in aanmerking komen voor zonnenvelden.

Conclusie

Op het gebied van energiebesparing is de inzet op bewustwording van isolatie een belangrijke eerste stap. Verder ligt de focus van Langedijk op het opstellen van een solide transitievisie warmte, met een duidelijke route richting een aardgasvrije gemeente.

Wat betreft energieopwekking levert Langedijk haar bijdrage aan RES en stelt de gemeente een beleidsvisie zonneweiden op. Om de doelstelling CO₂ neutraal te behalen is nog een flinke toename in de hoeveelheid duurzame energieopwekking nodig. Hiervoor is het belangrijk om de verschillende duurzame energiebronnen te onderzoeken en te leren van andere gemeenten.

2.3 Acties

In onderstaande tabellen zijn de acties op het gebied van de energietransitie samengevat. Alle acties dragen bij aan het doel van een duurzame energievoorziening. Ter informatie is in bijlage 2 is het "tjijdpad van energie" van de VNG bijgevoegd.

Energiebesparing	
<i>Actie</i>	<i>Wanneer</i>
Warmtevisie Langedijk	3 ^{de} kwartaal 2019
Haalbaarheidsonderzoek aardgasvrije wijken	2020
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2019/2020

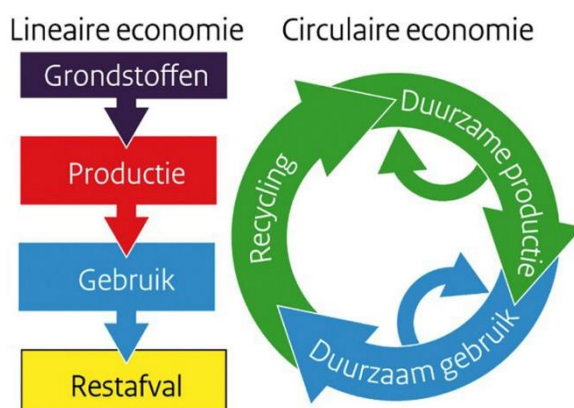
Energievraag duurzaam invullen	
<i>Actie</i>	<i>Wanneer</i>
Concept RES	Voor 1 juni 2020
Definitieve RES (1.0)	Voor 1 maart 2021
Opstellen/vernieuwen plan van aanpak 2035 CO2 neutraal	4 ^{de} kwartaal 2019/1 ^{ste} kwartaal 2020
Zonneweidevisie	2019
Communicatie- en participatieplan (subsidieaanvraag voor ingediend bij provincie Noord-Holland)	4 ^{de} kwartaal 2019/1 ^{ste} kwartaal 2020
Verkennen zon op bedrijfsdaken	2019/2020

Algemeen	
<i>Actie</i>	<i>Wanneer</i>
Inventariseren 'laaghangend fruit' maatregelen	2019/2020
Inwoners informeren over subsidiemogelijkheden van derden voor verduurzaming van woningen (in combinatie met het Duurzaam Bouwloket)	Vanaf 2019
Meer bekendheid geven aan plaatsing van laadpalen in samenwerking met het MRA-Elektrisch netwerk	

3 Circulaire Economie

3.1 Betekenis & doelstellingen

Grondstoffen worden steeds schaarser, en de berg afval steeds groter. Het is daarom van belang om een transitie te maken van een lineaire economie naar een circulaire economie (figuur 3). Dit betekent dat het doel is om producten en materialen een zo lang mogelijke levensduur te geven, optimaal hergebruik en herstel van producten te faciliteren en na gebruik te recyclen op zo'n manier dat de materialen opnieuw kunnen worden gebruikt voor gelijkwaardige producten. Dit draagt ook bij aan de reductie van CO₂ uitstoot, omdat minder nieuwe grondstoffen en materialen 'gemaakt' hoeven te worden en er minder afval wordt verbrand. Landelijk is vastgesteld dat in 2023 alle overheidsuitvragen 100% circulair moeten zijn, en in 2030 alle overheidsaanbestedingen (bijlage 3).

Figuur 1: Verschil tussen lineaire en circulaire Economie

Tussen 2014 en 2016 is het programma Van Afval naar Grondstof (VANG) uitgevoerd, als voorloper van het rijksbrede programma 'Nederland circulair in 2050'. Op basis van het VANG programma heeft Langedijk in het Grondstoffenbeleidskader 2015-2020 vastgesteld om het afvalscheidingspercentage te verhogen naar 75% en de hoeveelheid restafval per jaar te verlagen naar 132 kg per inwoner per jaar in 2020.

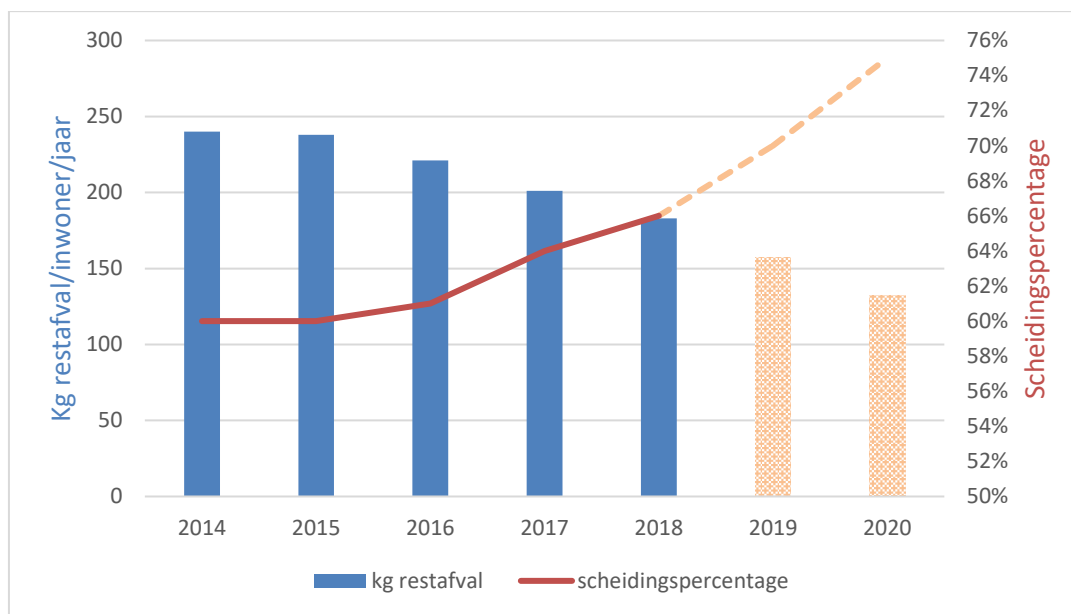
De acties van VANG zijn ondertussen afgerond óf opgenomen in het rijksbrede programma (Grondstoffenakkoord), dat in 2016 van start ging. Het Grondstoffenakkoord is gericht op het zo veel als mogelijk reduceren van de hoeveelheid restafval, door preventie én het scheiden van grondstoffen. Door het reduceren van het restafval worden tevens afvalverbrandingskosten vermeden. Het mes snijdt dus aan twee kanten: een betere milieuprestatie (betere afvalscheiding, meer grondstoffen) leidt tot lagere kosten. Het Grondstoffenakkoord bestaat uit vijf transitieagenda's; 1) Biomassa en voedsel; (2) Kunststoffen; (3) Maakindustrie; (4) Bouw; en (5) Consumptiegoederen, met als doel inzichtelijk te maken hoe daarbinnen en daartussen de transitie naar de circulaire economie te versnellen, zowel vanuit nationaal, EU- als internationaal perspectief als op het niveau van lokale en regionale 'circulaire hotspots'.

Bij circulaire economie wordt vaak als eerst aan (het recyclen van) huishoudelijk afval gedacht, maar het overgrote deel van het afval in Nederland is afkomstig uit de bouwsector. In de bouw worden veel niet hernieuwbare materialen gebruikt, die vervolgens bij de sloop niet gerecycled kunnen worden. Bij deze projecten is het dus van belang om na te denken over de herkomst, maar ook over de toekomst van de materialen. Hierbij kan bijvoorbeeld een materialenpaspoort uitkomst bieden,

waarin staat vastgesteld welke materialen zijn gebruikt zodat bij de sloop deze materialen opnieuw gebruikt kunnen worden.

3.2 Stand van zaken

Om een duidelijk beeld te krijgen van de stand van zaken op het gebied van afvalscheiding wordt er gebruik gemaakt van een landelijke benchmark methode. De resultaten zijn te zien in onderstaande tabel. In 2018 was de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar 183 kg, en het scheidingspercentage 66%. Het perspectief voor de komende twee jaar is ook geschetst, als Langedijk de gestelde ambities van 132 kg restafval en 75% scheidingspercentage wil behalen.

Tevens heeft de gemeente in 2016 meegedaan aan de afvaluitdaging 100-100-100, waarbij 100 mensen, 100 dagen, 100% van hun afval hebben gescheiden. Dit heeft de bewustwording over de juiste manier van afval scheiden en recyclen vergroot. Daarnaast wordt er ingezet op het hergebruik van materialen die vrijkomen bij lokale projecten en steunt de gemeente de Landelijke VNG lobby voor betere Europese regelgeving tegen het gebruik van plastic als verpakkingsmateriaal en wegwerpartikel.

Op het gebied van uitvragen en aanbestedingen werkt de gemeente eraan om circulaire criteria op te nemen. De gemeente heeft hierop de meeste invloed bij aanbestedingen voor eigen projecten, of waarbij de gemeente grondeigenaar is. Een van de voorbeelden hiervan is de nieuwe bedrijfsloods bij het afvalbrengrstation, waarbij 50% recyclebare materialen zijn gebruikt.

Conclusie

Om de doelstellingen op het gebied van afval te behalen wordt onderzocht welke manier van afvalinzameling het scheidingspercentage voldoende kan verhogen en de hoeveelheid restafval kan verlagen. Op het gebied van de bouw worden de eerste aanbestedingen met circulaire criteria gedaan, om hier ervaring in op te doen.

3.3 Acties

<i>Actie</i>	<i>Wanneer</i>
Voorstel om scheidingspercentage te verhogen, en daarmee de hoeveelheid restafval te verlagen naar 132 kg	2019
De mogelijkheden verkennen om een materialenpaspoort (bijvoorbeeld Madaster) als standaard op te nemen in aanbestedingen	2020

4 Klimaatadaptatie & Biodiversiteit

4.1 Betekenis & doelstellingen

Door klimaatverandering krijgen we te maken met extremer weer: een toename in het aantal hevige buien, langere perioden van droogte en hogere temperaturen. Als reactie op klimaatverandering kunnen twee soorten maatregelen worden onderscheiden: mitigatie en adaptatie. Bij mitigatie draait het om het aanpakken van de oorzaken van klimaatverandering, zoals CO₂ reductie. Klimaatadaptatie focust op het verzachten van de gevolgen van klimaatverandering, bijvoorbeeld door waterberging aan te leggen zodat extreme neerslag niet voor ondergelopen straten zorgt (ruimtelijke adaptatie).

De term biodiversiteit geeft de verscheidenheid aan soorten flora en fauna in een ecosysteem aan. De biodiversiteit neemt wereldwijd drastisch af door bijvoorbeeld het gebruik van pesticiden en de vernietiging van natuurlijke habitatten. Het aanplanten van verschillende soorten planten en bomen kan de biodiversiteit bevorderen. In het Klimaatakkoord is opgenomen dat gemeenten een inspanning moeten leveren om het areaal bomen te vergroten en het kappen van bomen te beperken tot het onvermijdelijke. Daarnaast is het van belang om de invulling van de openbare ruimte zoveel mogelijk te combineren met CO₂-vastlegging, biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit.

4.2 Stand van zaken

In de gemeente Langedijk zijn de negatieve effecten van extreem weer gelukkig nog niet zo vaak voorgekomen. Desalniettemin is het van belang om bij veranderingen in de fysieke leefomgeving rekening te houden met het veranderende klimaat. Hiervoor werkt Langedijk samen in de regio Noord Kennemerland Noord aan de invulling van de ambities uit het [Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie](#) centraal (figuur 4). Deze samenwerking bestaat uit zeven gemeentes (BUCH, Alkmaar, Heerhugowaard, Langedijk), HHNK en PWN. Het invullen van de ambities heeft als doel om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht te hebben. Door het samenwerkingsverband hoeft Langedijk niet voor iedere ambitie zelf het wiel uit te vinden, maar wordt er geleerd van elkaar. Daarnaast is er door gezamenlijk input subsidie ontvangen vanuit het Rijk voor procesondersteuning in dit traject.

Figuur 2: De 7 ambities uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

In opdracht van de regionale samenwerking zijn de gebieden in kaart gebracht die kwetsbaar zijn voor droogte, hittestress, overstromingen en wateroverlast door extreme neerslag. Op basis van deze kaarten zullen risicodialoog worden gevoerd met stakeholders, om vervolgens te komen tot het opstellen van een strategie.

Ter bevordering van de biodiversiteit bevindt zich in de gemeente een uitgebreid netwerk van ecologische beheerde groenzones, die zoveel mogelijk met elkaar verbonden worden. Hier worden verschillende (bijzondere) soorten planten geplant. Daarnaast zijn er bij-vriendelijke grasbermen aangelegd binnen de gemeente.

Conclusie

De gemeente draagt bij aan de regionale samenwerking om gezamenlijk de ambities van het deltaplan waar te maken, hierbij wordt geleerd van de andere gemeentes en het waterschap. Bij lokale ruimtelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de klimaatkwetsbaarheden, om hier ruimtelijke adaptatie maatregelen voor te nemen. Biodiversiteit is reeds opgenomen in het groenbeleid van de gemeente, en zal daar een belangrijke rol in blijven spelen.

4.3 Acties

Actie	Wanneer
Kwetsbare gebieden in beeld brengen en risicodialoog voeren.	2019/2020
Bewustwording vergroten door intensievere communicatie over dit onderwerp	Vanaf 2019
Klimaatrobuust handelen verankerd hebben in beleid, door de doelstellingen mee te nemen in de nieuwe omgevingswet en visie	2020

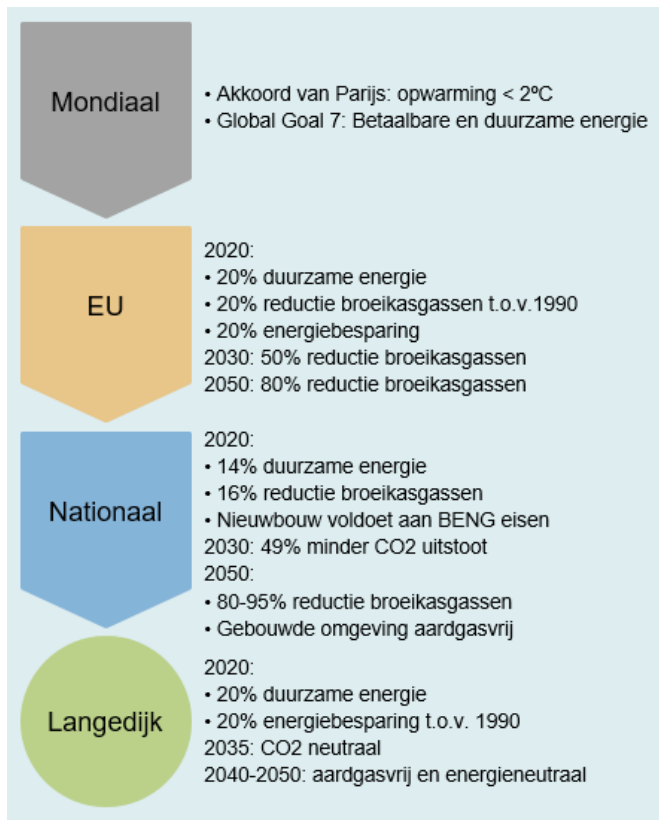

5 Vervolg

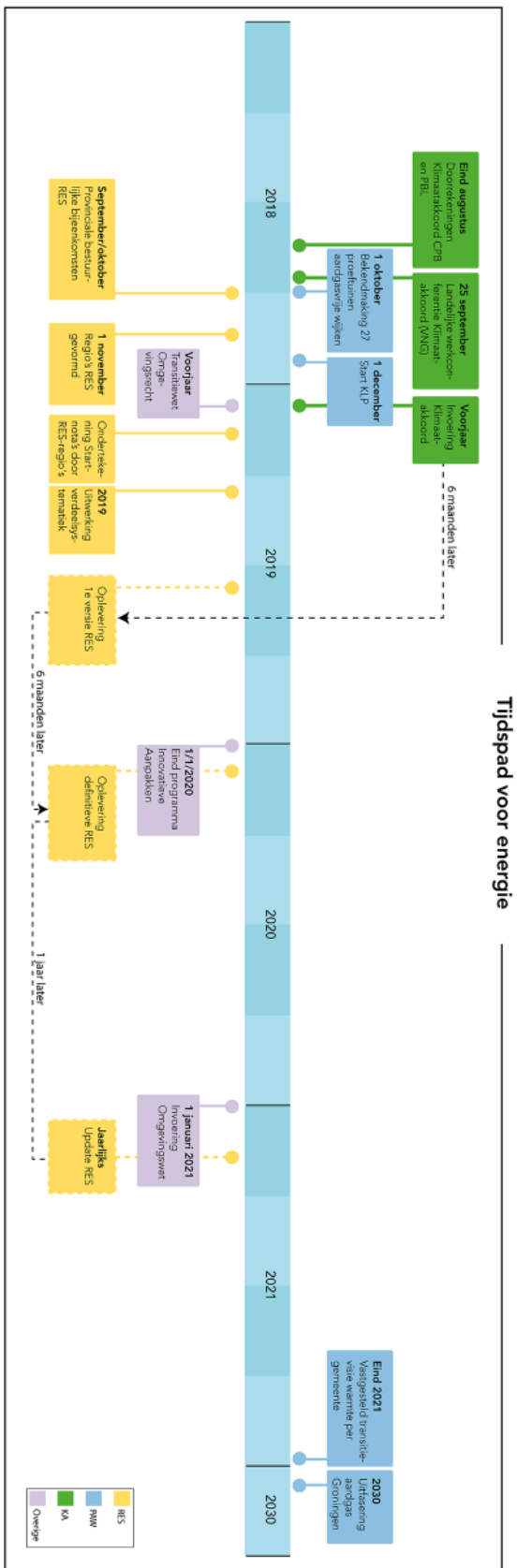
Duurzaamheid is niet iets dat nu pas begint voor de gemeente, het is al jaren een onderdeel van de werkzaamheden. Echter, dit document markeert een (her)startpunt om actief met duurzaamheid aan de slag te gaan. Uit dit overzicht is wel gebleken dat dit hoge prioriteit heeft op zowel Rijksniveau als bij het college van Langedijk. Aan de hand van dit document zal zoals eerder genoemd een jaarlijkse uitvoeringsagenda worden opgesteld om de gestelde doelstellingen niet uit het oog te verliezen. Daarnaast vindt iedere 2 jaar een energiemonitor plaats, uitgevoerd door HVC. Deze monitoring geeft inzicht in de progressie die geboekt wordt op weg naar de doelstelling CO₂ neutraal in 2035.

6 Bijlage 1

Doelstellingen energietransitie op verschillende schaalniveaus

7 Bijlage 2

8 Bijlage 3

Doelstellingen Circulaire Economie op verschillende schaalniveaus

